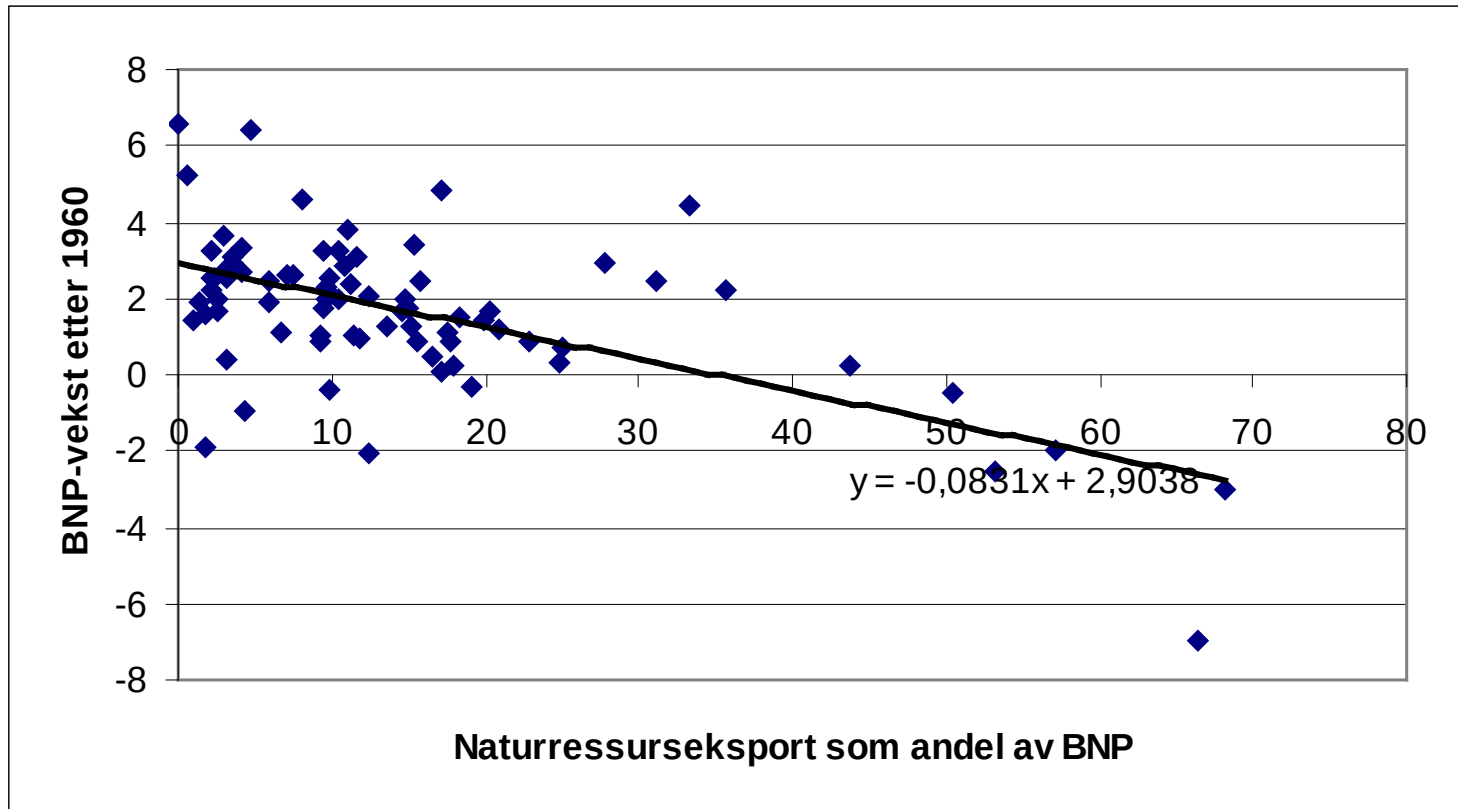

Internasjonale erfaringer med håndtering en stor oljeformue

Ragnar Torvik, NTNU

Rikdommens paradoks

5 Spørsmål - Ett svar

- Bidrar olje til borgerkrig?
- Forhinder olje innføring av demokrati?
- Reduserer olje økonomisk vekst?
- Gjør olje at land nedprioriterer utdanning?
- Gir olje dårligere kunnskapsutvikling?

- Svar (inntil for noen år siden): Ja

Feil Spørsmål?

- Vi vet at i gjennomsnitt gir naturressursrikdom lavere vekst

Feil Spørsmål?

- Vi vet at i gjennomsnitt gir naturressursrikdom lavere vekst
- Men den mest interessante er ikke gjennomsnittvirkningen – men variasjonen:

Feil Spørsmål?

- Vi vet at i gjennomsnitt gir naturressursrikdom lavere vekst
- Men den mest interessante er ikke gjennomsnittvirkningen – men variasjonen:
- Hvorfor gjør noen land med naturressurser det så bra men andre så dårlig?

Feil Spørsmål?

- Vi vet at i gjennomsnitt gir naturressursrikdom lavere vekst
- Men den mest interessante er ikke gjennomsnittvirkningen – men variasjonen:
- Hvorfor gjør noen land med naturressurser det så bra men andre så dårlig?
- Suksesslandene og fiaskolandene skiller seg langs syv dimensjoner

(i) Sparing av ressursinntekter

- Gir høyt forbruk av ressursinntekter dårligere utvikling?
- Vi kan ikke bruke lands sparereater for å svare på dette
- Vi konstruerer ressursjusterte sparereater:
Tradisjonelle sparereater minus nettouttak av naturressurser

Ressursjusterte sparerater

Unnsluppet rikdommens paradoks	Ressursjusterte sparerater	Ikke unnsluppet rikdommens paradoks	Ressursjusterte sparerater
Australia	18,0%	Algeria	6,1%
Botswana	33,0%	Congo	-11,9%
Canada	15,7%	Ecuador	n.a.
Chile	7,4%	Mexico	10,8%
Ireland	22,0%	Nigeria	-22,0%
Malaysia	19,9%	Saudi Arabia	-21,5%
New Zealand	18,4%	Sierra Leone	-1,8%
Norway	17,0%	Trinidad and Tob	-3,9%
Oman	-26,6%	Venezuela	-1,8%
Thailand	20,0%	Zambia	-5,8%
USA	15,1%		

(ii) Institusjonell kvalitet

- Private insentiver vil påvirkes forskjellig i land hvor det er lite korrupsjon, godt rettssystem og sikre eiendomsrettigheter i forhold til land hvor dette ikke er tilfellet
- Har vi ekstraktive institusjoner eller inklusive institusjoner?

Avhengig variabel: Gj.sn. BNP-vekst	Regresjon 4	Regresjon 5	
Initialt inntektsnivå	-1,26*	-1,88*	
Åpenhet i handel	1,66*	1,34*	
Ressursrikdom	-14,34*	-10,92*	
Institusjonell kvalitet	-1,30	1,83	
Investeringer	0,16*	0,11*	
Ressursrikdom (x) Institusjonell kvalitet	15,40*	11,01	
Olje- og mineralrikdom			
Afrika ekskludert	Nei	Ja	
Antall observasjoner	87	59	
Justert R2	0,71	0,79	

(ii) Institusjonell kvalitet

- Ressurser virker motsatt i land med god og dårlig institusjonell kvalitet
- I landene med top 20% institusjonell kvalitet eksisterer ikke rikdommens paradoks
- Rikdommens paradoks er ikke et særafrikansk fenomen

(iii) Typen av naturressurser

- Urimelig å tro at jordbruk og oljevirksomhet har samme virkning på vekst
- Det får vi ikke tatt hensyn til i målet for ressursrikdom vi har brukt
- Hva om vi bare inkluderer mineraler og olje?

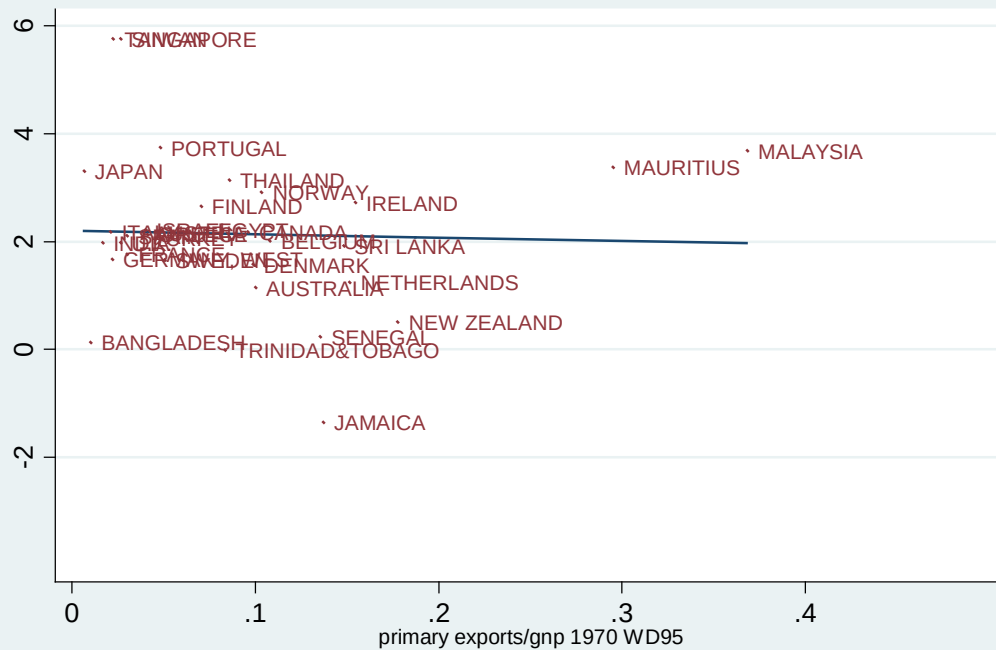
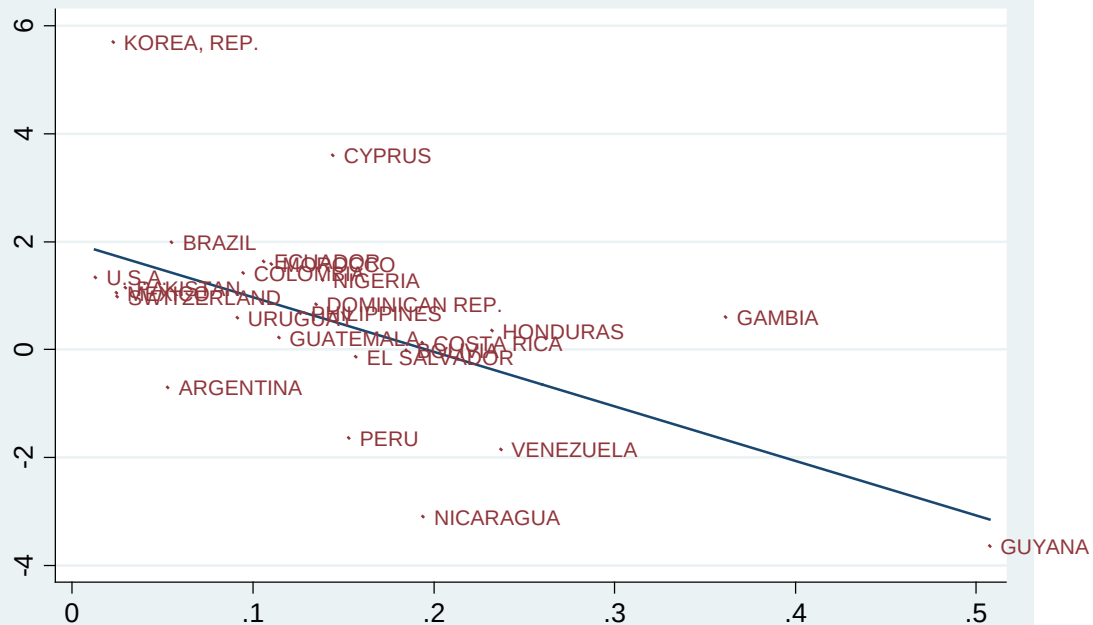
Avhengig variabel: Gj.sn. BNP-vekst	Regresjon 4	Regresjon 5	Regresjon 6
Initialt inntektsnivå	-1,26*	-1,88*	-1,33*
Åpenhet i handel	1,66*	1,34*	1,87*
Ressursrikdom	-14,34*	-10,92*	
Institusjonell kvalitet	-1,30	1,83	-0,20
Investeringer	0,16*	0,11*	0,15*
Ressursrikdom (x) Institusjonell kvalitet	15,40*	11,01	29,43*
Olje- og mineralrikdom			-17,71*
Afrika ekskludert	Nei	Ja	Nei
Antall observasjoner	87	59	87
Justert R2	0,71	0,79	0,63

(iii) Typen av naturressurser

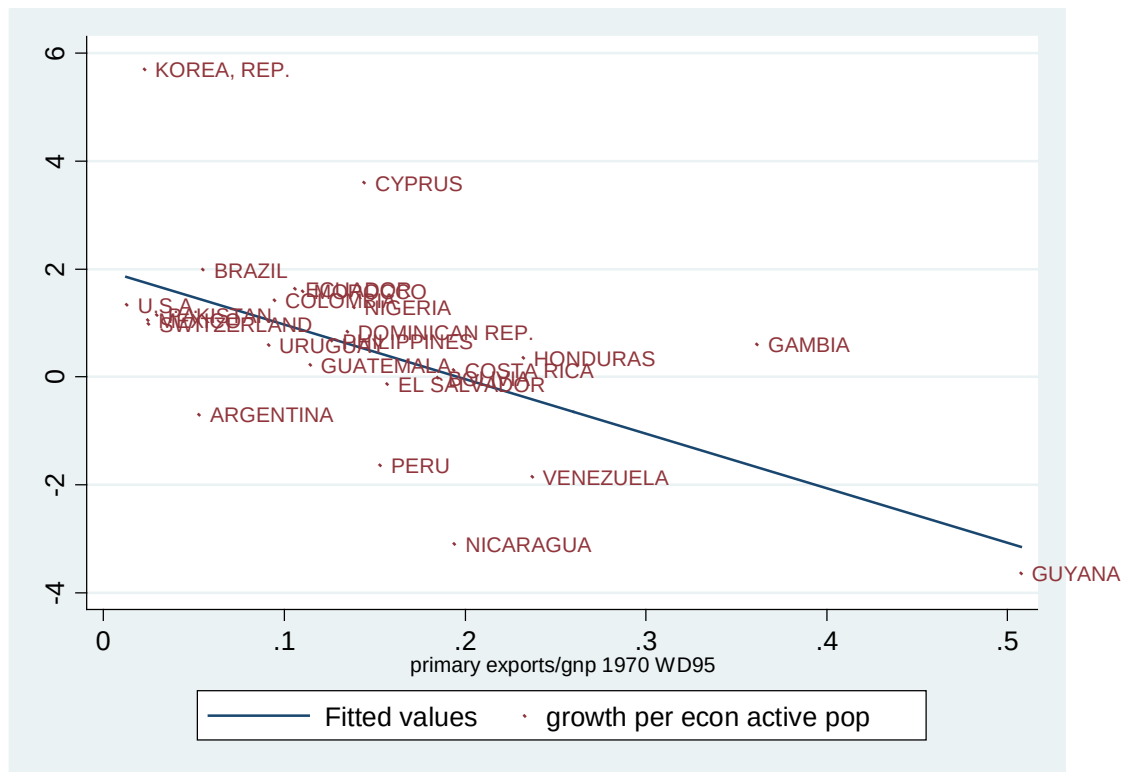
- Oljerikdom er mer skadelig enn annen ressursrikdom i land med dårlig institusjonell kvalitet
- Oljerikdom er mer fordelaktig enn annen ressursrikdom i land med god institusjonell kvalitet
- Institusjonell kvalitet er mer avgjørende for oljeland enn for andre land

(iv) Offshore versus onshore olje

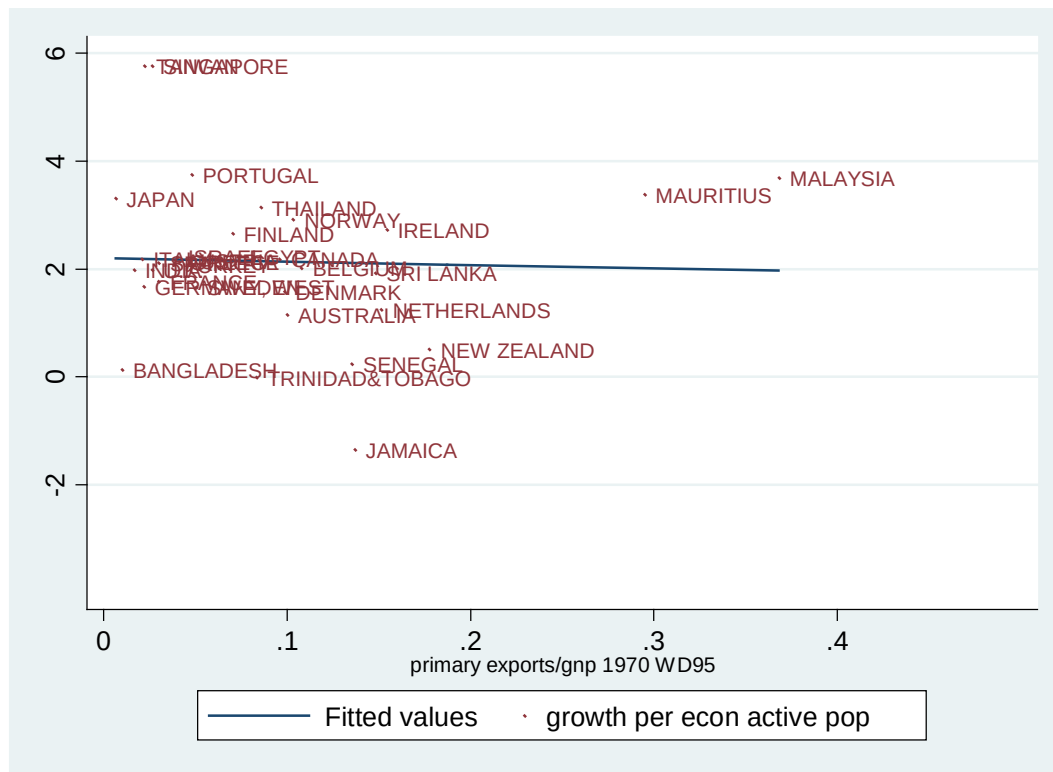
- Oljerikdom under vann er bedre enn under land
- Lettere å sikre eiendomsrettighetene til offshore olje
- Olje vanskelig tilgjengelig – ”Nød lærer naken kvinne å spinne”

Demokratiske land med presidentstyre

Demokratiske land med parlamentarisme

(v) Presidentstyre versus parlamentarisme

- Rikdommens paradoks er tilstede i demokratiske land med presidentstyre – men ikke i demokratiske land med parlamentarisme
- Hvorfor?
- Checks and Balances

(vi) Demokrati versus autokrati

- Rikdommens paradoks er mindre tilstede i demokratiske land enn i ikke-demokratiske land
- Hvorfor?
- I autokratiske regimer blir naturressursene brukt til å sikre regimet, det fremmer politisk stabilitet men ikke vekst?

(vii) Tidlig versus sen industrialisering

- Ingen robust sammenheng mellom inntektsnivå og ressursrikdom
- I landene som industrialiserte ført bidro ressursene positivt til vekst
- Har virkningen av ressurser endret seg over tid? –og i såfall hvorfor?

Norge – Rikdommens paradoks: 7-0

- (i) Sparing av ressursinntekter
- (ii) Institusjonell kvalitet
- (iii) Typen av naturressurser
- (iv) Offshore olje gir kunnskap
- (v) Parlamentarisme
- (vi) Demokrati
- (vii) Tidlig industrialisering

Rikdommens paradoks:

Det eneste relevante er: Politikk

- Er land med svake institusjoner versus land med gode institusjoner det eneste relevante?
- Nei – også innad i land med gode institusjoner er det stor variasjon
- Eksempel: Petroleumsfond

Petroleumsfond

- Spørsmål #1: Hvordan bestemmes innskuddene til fondet?
- Spørsmål #2: Hvordan organiseres forvaltningen?
- Spørsmål #3: Hvordan bestemmes utbetalingene fra fondet?

Politikkdesign: Tre petroleumsfond

	Innbetaling	Forvaltning	Utbetaling
Alberta Heritage Fund	Diskresjonær 30% → 15% → 0%	Politisk investerings- komite	Diskresjonær Formål: Ikke over 5% av fondet
Alaska Permanent Fund	Regelstyrt (forankret i konstitusjonen) Minst 25% av royalties (10-15% av oljeinntektene)	Uavhengig selskap Flertall av privatpersoner i styret	Regelstyrt ules (forankret i konstitusjonen) 21 % av nettoavkastning siste fem år
Statens Pensjonsfond – Utland	Retningslinjer 100%	Enhet underlagt sentralbanken (delegert fra fin.dep)	Diskresjonær Formål: Ikke over 4% av fondet

Erfaringer – innbetalinger

- Med unntak av Alberta i henhold til intensjonene
- Potentisell lærdom: Diskresjonære beslutninger om innbetaling er risky

Erfaringer – forvaltning

- Alberta Heritage Fund – sterkt kritisert
- SPU – bra
- Alaska Permanent fund – bra

Erfaringer – utbetalinger

- Alberta Heritage Fund – massivt overforbruk
- Norwegian Petroleum Fund – noe overforbruk
- Alaska Permanent Fund – i samsvar med reglene

Så kanskje Alaska er god løsning?
.....desverre ikke:

Erfaringer – utbetalinger

- Alberta Heritage Fund
- Medsyklisk
- Frikoblet fra makropolitikken
- Regler hinder fleksibilitet – det er en kostnad